ЗМІСТ

Вступ 4

Структура та вимоги до змісту курсової роботи 5

Вимоги до оформлення курсової роботи 7

Рекомендаційно-розрахункові завдання економічно-фінансових аспектів діяльності підприємства 9

Процедура захисту курсової роботи 17

Примірна тематика курсових робіт 18

Рекомендована література 20

Додатки

А) Перелік залежностей, які доцільно використати при написанні курсової роботи 23

Б) Перелік залежностей, які доцільно використати при обґрунтуванні доцільності впровадження заходів розвитку інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві при виконанні завдань курсової роботи 35

В) Приклади типових планів курсових робіт 37

Г) Приклад виконання розрахункових завдань 38

Д) Взірець титульного аркушу та завдання курсової роботи 43

Ж) Взірець бланку «Баланс» №1 та «Звіт про фінансові результати» форма №2 45

ВСТУП

Курсова робота — це самостійне навчально-наукове дослідження студента.

Згідно з Положенням про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах України курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних студентами за час навчання по конкретній дисципліні.

Метою виконання курсової роботи з курсу «Економіка і фінанси підприємства» - допомогти студентові систематизувати отримані теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість цих знань; обґрунтовано використовувати статистичний і графічний матеріал, вітчизняної практики та зарубіжного досвіду з досліджуваного питання; оволодіти первинними навичками проведення сучасних досліджень.

Курсова робота дає можливість виявити:

- рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента;
- здатність студента самостійно осмислити проблему, творчо, критично її дослідити;
- вміння збирати, аналізувати і систематизувати літературні джерела;
- здатність застосовувати отримані знання при вирішенні практичних завдань;
- формулювати висновки, пропозиції і рекомендації з предмету дослідження.

Завдання курсової роботи полягає в проведенні теоретично-аналітичного дослідження проблем конкретної теми і відшуканні шляхів їх практичного вирішення.

Примірна тематика курсових робіт розроблена виходячи з програми навчальної дисципліни «Економіка і фінанси підприємства», щорічно коригується з урахуванням набутого на кафедрі досвіду.

Студент обирає тему курсової роботи з переліку тем, що охоплюють основні напрямки досліджень у межах програми «Економіка та фінанси підприємства» запропоновану кафедрою, за обов’язковим погодженням з викладачем курсу. При цьому тема може коректуватись враховуючи зацікавленість студента певною проблемою, ознайомленістю з конкретною ситуацією на підприємстві з врахуванням попередніх досліджень тощо

Після затвердження теми курсової роботи студент зобов’язаний звернутися до керівника і узгодити план курсової роботи, який фіксується у бланку завдання на виконання курсової роботи. Надалі зміна теми не допускається, однак можливі окремі уточнення та принципові поправки або доповнення.

Не допускається виконання студентами двох курсових робіт однієї тематики з використанням матеріалів одного підприємства.

СТРУКТУРА ТА ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота повинна характеризуватись чітким змістом та структурою, яка залежить від особливостей теми дослідження.

Порядок формування курсової роботи наступний:

- ❖ титульна сторінка;
- ❖ завдання на курсову роботу;
- ❖ зміст;
- ❖ вступ;
- ❖ основна частина (три розділи)
- ❖ висновки;
- ❖ перелік опрацьованої літератури;
- ❖ додатки.

Загальний обсяг роботи становить 40-50 сторінок при виконанні документу машинописним способом і може бути розподілена наступним чином:

- ❖ вступ – 1 – 3 стор.;
- ❖ основна частина 35-40 стор. (кількість сторінок в окремих розділах не регламентується, але має відповідати вимогам достатньої інформативності та обґрунтованості рішень і висновків).
- ❖ висновки– 2 - 4 стор.;
- ❖ перелік опрацьованої літератури - 2 - 4 стор

Зміст кожного розділу у значній мірі залежить від теми роботи та індивідуального завдання на виконання. Проте, існують загальні вимоги щодо кожного розділу, які наведені нижче.

Титульна сторінка оформляється у відповідності до наведеного зразка (див.додаток Д)

У ***вступі*** до курсової роботи має бути обґрунтована актуальність вибраної теми, коротко охарактеризований стан проблеми (питання), що потребує розв'язання, розкрита мета і завдання курсової роботи, практичне значення. Вступ також повинен містити характеристику об’єкту, предмету, методів та інформаційної бази дослідження.

В ***основній частині*** курсової роботи розглядаються теоретичні питання і практичні аспекти досліджуваної проблеми. Рекомендується основну частину курсової роботи поділити на такі розділи: теоретичний, аналітично-розрахунковий, рекомендаційний.

Перелік питань кожного розділу курсової роботи складається студентом та коригується керівником. Питання, які закладені в план основної частини, обов’язково повинні відповідати обраній темі, за якою виконується курсова робота.

Теоретичний розділ основної частини курсової роботи містить:

- - теоретичні положення з теми, яка досліджується;

- класифікацію факторів, що впливають на ефективність використання ресурсів (майнових, трудових, фінансових) підприємства;

- обґрунтування використання тих чи інших формул для проведення подальших розрахунків;
- короткий огляд розвитку галузі на сучасному етапі, до якої відноситься підприємство, що вибране як об'єкт дослідження.

У цьому розділі відображається вміння студента використовувати набуті теоретичні знання, опрацьовувати літературу, в логічний послідовності викладати інформаційний матеріал отриманих результатів теоретичного дослідження в курсові роботі.

Результатом теоретичного розділу повинен бути – розкритий економічний зміст досліджуваної теми, наведена методика та обґрунтування використовуваних аналітичних залежностей для проведення подальших розрахунків.

В *аналітично-розрахунковому* розділі дається:

- коротка характеристика сучасного стану об'єкта дослідження;

- аналізуються статистичні матеріали та (або) фактичні дані підприємства за результатами яких виявляються і відображаються у курсовій роботі сучасні тенденції розвитку, як в цілому по країні так підприємства зокрема;

- характер впливу зовнішніх та внутрішніх чинників на результативність роботи підприємства;

- в динаміці оцінка поточної діяльності підприємства, аналізуються можливості підприємства щодо вдосконалення його системи в цілому або окремих її елементів.

Вихідними даними для аналізу є економічна та фінансова документації підприємства, що обов'язково вкладаються в додатки.

Результати обчислень оформляються у таблицях, діаграмах, графіках та мають словесний опис по тексту курсової роботи.

Завершується аналітичний розділ висновками, де у стислій формі наводяться результати проведених розрахунків і формулюються виявлені тенденції розвитку.

Розрахункові завдання є складовою частиною другого розділу та передбачає здійснення обчислень показників, алгоритми яких наведений у рекомендаційних додатках методичного матеріалу по виконанню, курсової роботи. Кожен розрахунок повинен супроводжуватись стислим висновком студента, щодо характеру тенденції змін за отриманими результатами.

У розділі *рекомендаційного*_характеру обґрунтовуються пропозиції, що стосуються підвищення рівня ефективності використання наявних ресурсів досліджуваним підприємством та прогнозних очікувань щодо його економічного розвитку.

Приклад розгорнутої структури курсової роботи подано в додатку В.

Завершальним етапом курсової роботи є ***висновки***, мета яких полягає у стислому підведенні підсумків проведеного теоретично-аналітичного дослідження з наведенням переліку отриманих результатів оцінки практичного функціонування досліджуваного підприємства, пропозицій і рекомендацій, щодо його економічного розвитку.

У переліку **літератури** наводяться усі опрацьовані літературні джерела. Кожний запис у списку повинен мати порядкову нумерацію. Посилання на інформаційне джерело у тексті курсової роботи здійснюється шляхом приведення в квадратних дужках номеру літературного джерела у переліку посилань, а після коми і конкретних сторінок. Наприклад [18, с. 5].

Курсова робота обов'язково повинна містити додатки: статистичні звіти підприємств, схеми, розрахунки показників, довідкові таблиці.

ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується українською мовою. Текст роботи виконують машинним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом на одному боці аркуша білого паперу і, як правило, друкують шрифтом Times New Roman; розмір шрифту – 14; інтервал – 1,5, додержуючись таких відступів: зліва –30мм, справа – 15 мм, зверху і знизу – 15 мм.

При виконанні текстової частини нумерацію сторінки проставляють знизу або зверху з правої сторони, дотримуючись наскрізної нумерації сторінок. Титульну сторінку, бланк завдання включають до загальної нумерації сторінок курсової роботи. Номер сторінки на титульній та бланках не проставляють. Ілюстрації й таблиці, розміщені на окремих сторінках, включають до загальної нумерації сторінок.

Формули, рівняння та ілюстрації розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, посередині сторінки з дотриманням певних техніко-орфографічних даних.

Наприклад:

$$ЧД^{сер} = \frac{\sum_{i-1}^{n} ЧД_i}{n} \qquad (2)$$

де $ЧД^{сер}$ - середній чистий дохід досліджуваного діапазону $i=1,2,3....n$;

$ЧД_i$ - чистий дохід i-го періоду;

n – кількість періодів дослідження.

Посилання на формули роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад « …у формулі 2».

Приклад ***ілюстрації:***

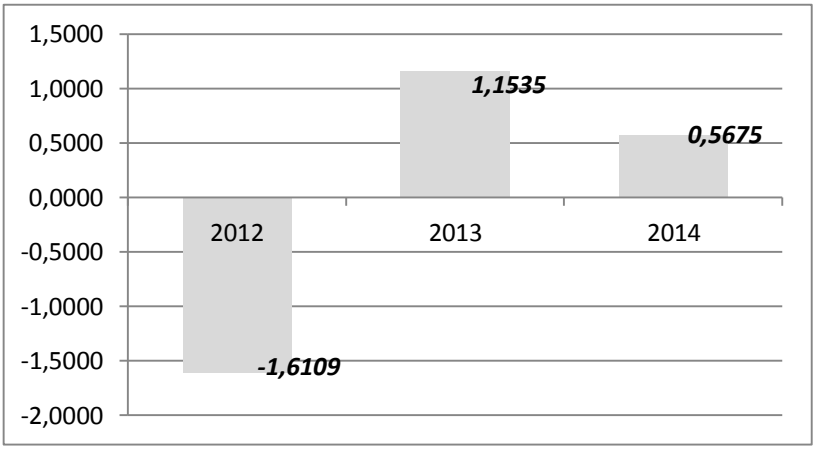

Рис.2.1 Динаміка стану економічного розвитку підприємства

_____

назва підприємства

Посилання на ілюстрацію розміщують в тексті у вигляді виразу у круглих дужках «(рис.2.1)» або з використання словесного опису: «…як показано на рис.2.1»; «…як видно з рис.2.1» тощо.

Таблицю слід розташовувати безпосередньо після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці мають бути посилання в тексті. Таблиці необхідно нумерувати арабськими цифрами порядковою нумерацією. Напис «Таблиця» із зазначенням її номеру розміщують в правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці.

Стислу назву таблиці, яку друкують малими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу і розташовують над таблицею.

Наприклад:

Таблиця 2.8

Динаміка показників доходу і витрат діяльності підприємства_____
(назва)

Показники	Роки			
	2012	2013	2014	2015
Дохід від реалізації продукції, тис.грн	611,0	585,1	484,3	364,5
Витрати господарської діяльності підприємства, тис.грн	297,0	322,3	517,8	362,9
Частка витрат в доходах підприємства, %	48,61	55,08	106,92	99,56
Прибуток, тис. грн	5	2,8	-33,5	1,6

Додатки слід оформляти як продовження курсової роботи, включаючи

звітну інформацію досліджуваного підприємства; громіздкі таблиці, ілюстрації допоміжного інформаційного характеру тощо, розташовуючи в порядку появи посилань на них у тексті.

РЕКОМЕНДАЦІЙНО-РОЗРАХУНКОВІ ЗАВДАННЯ ЕКОНОМІЧНО-ФІНАНСОВИХ АСПЕКТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

(студент у відповідності до наявного інформаційного матеріалу з досліджуваного підприємства та теми курсової роботи виконує розрахункові завдання з переліку рекомендованих)

—Аналітичної оцінки—

1. Оцінити стан фінансово-економічного розвитку підприємства

(в розрахунок можуть бути включені також інші показники, що характеризують стан розвитку підприємства)

1.1 – *за показником стійкості економічного розвитку*

Економічний розвиток підприємства характеризується коефіцієнтом, що показує скільки прибутку реінвестує підприємство на формування власних активів в розрахунку на 1грн власного або статутного капіталу

Для оцінки використати наступний алгоритм розрахунку:

$$\text{Стійкість економічного росту } (К_{ст.ек.р}) (\uparrow) = \frac{\text{Чистий прибуток (ф№2)*}}{\text{Власний капітал (ф№1)}}$$

**Для акціонерних товариств чистий прибуток зменшується на суму виплати власникам дивідендів (стр 4200 форма №4 «Звіт про власний капітал»)*

Інформаційні дані форми звітності № 2 «Звіт фінансових результатів підприємства», форми №1 «Баланс» попередньо згрупувати в таблицю такої форми:

Таблиця 1.1

(назва таблиці)

№ п/з	Період (рік)	Чистий прибуток		Власний капітал	
		тис.грн	відхилення	тис грн	відхилення
1	2010				
2	2011				
3	2012				
4	2013				
5	2014				
	…				

Таблиця 1.2

(назва таблиці)

№ п/п	Період (рік)	Стійкість економічного росту (Кст.ек.р)	Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
1	2010			
2	2011			
3	2012			

4	2013			
5	2014			
	…			

Тенденцію зміни показника зобразити графічно. За результатами розрахунків зробити відповідні висновки.

1.2 – *за показником ділової активності*

Ділова активність базується на можливості здійснювати капіталовкладення за рахунок власних коштів та показує скільки доходу отримується з 1грн вартості наявного майна підприємства

Алгоритм розрахунку базується на інформаційних даних звітності ф№1,ф№2.

$$\text{Ділова активність } (\uparrow)\ К_{Да} \quad \frac{\text{Чистий дохід (ф№2)}}{\text{Валюта балансу (ф№1)}}$$

Результати обчислень згрупувати в таблицю відповідної форми (див.табл 1)

Тенденцію зміни показника зобразити графічно. За результатами розрахунків зробити відповідні висновки.

1.3 – *за показниками рентабельності*

Рентабельність є показником ефективності і показує скільки прибутку припадає на 1грн витрат, (доходу), або 1 грн.використаного майна.

Розрахунок за кожним з наведених показників у таблиці № 2 (*в перелік показників можуть бути включені інші види рентабельності (за умови наявності інформаційних даних діяльності підприємства)* зробити в динаміці (по роках –min=2-4роки). Результати оформити в таблицю № 3

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку показників рентабельності

Показник	Розрахунок
рентабельності підприємства (↑) $R_{підпр}$ за операційною діяльністю (див.додаток А п 8)	Чистий прибуток (ф№2) ---------- Среал +Вадм+Взбут+Віо де Среал = собівартість реалізації продукції ф№2 Вадм = адміністративні витрати ф№2 Взбут = витрати на збут ф№2 Віо = інші операційні витрати ф№2
рівень доходності основної діяльності підприємства $Кд_{од}$(↑)	Чистий дохід (ф№2) ---------- Среал +Вадм+Взбут
чиста рентабельність доходу	Чистий прибуток / Чистий дохід

основної діяльності $Rч_{од}$(↑)	(ф№2)
загальної економічної рентабельності (майна) підприємства Rзаг (↑)	Прибуток до оподаткування (ф№2) ---------- Валюта балансу (підсумок по балансу) (ф№1)
комерційної рентабельності Rк (↑)	Прибуток до оподаткування ---------- Чистий дохід
ставка рентабельності позиченого (залученого) капіталу $Cr_{пк}$ (↓)	Фінансові витрати (ф№2) ---------- Довгострокові кредити + Короткострокові (кредит) зобов'язання (ф№1)

(↑) – зростання показника характеризується позитивно

(↓) – зниження показника характеризується негативно

Таблиця 3

_____

(назва таблиці)

№ п/п	Показники	Періоди		Відхилення (+,-)
…	…	…	….	…

Охарактеризувати тенденцію змін оцінюваного показника, зробивши короткі висновки.

2. Оцінити ефективність використання ресурсів за виробничою функцією

2.1 На основі інформаційних даних звіту форми №2 «Звіт фінансових результатів» досліджуваного підприємства скласти таблицю № 4 наступної форми:

Таблиця 4

Інформаційні дані про обсяг реалізації продукції, фонд робочого часу, вартість основних засобів досліджуваного підприємства

№ п/п	Період (рік)*	Обсяг реалізації продукції	Фонд робочого часу	Основні засоби за залишковою вартістю

**Кількість досліджуваних періодів повинна бути не менше чотирьох*

За умови відсутності інформаційних даних фонд робочого часу визначити з такого розрахунку:

$$\Phi_{р.ч_i.} = N_i^{счп} * N_i^{р.дн} * T_i^{зм} * N_i^{зм} \quad (1)$$

де: $N_i^{счп}$ - кількість працівників підприємства (середньоспискова чисельність працюючих) (*при відсутності фактичних даних з підприємства прийняти до розрахунку дві останні цифри зал.книжки)*

$N_i^{р.дн}$ - кількість робочих днів в *і*-му році

$T_i^{зм}$ - тривалість зміни, год

$N_i^{зм}$ - кількість змін роботи підприємства

$K_i^{попр}$ - поправочний коефіцієнт фонду робочого часу (*в розрахунках за відсутності фактичних даних прийняти до розрахунку таку залежність* $K_i^{попр} = (1 - \frac{\%П}{100})$*; %П - остання цифра зал.книжки студента*).

$$\Phi_{р.ч\ i} = \Phi_{р.ч.н} * K^{попр}$$

де: *Ф р.ч.н* = нормативний фонд робочого часу

2.2 Виробнича функція для оцінки зв'язку між загальним обсягом виробництва та факторами виробництва (трудовими ресурсами та основними фондами):

$$Q = aL^r K^c \quad (2)$$

де: L трудові ресурси, оцінка яких можлива за показником фонду відпрацьованого робочого часу (людино-год), або кількості працюючих, осіб;

К - вартість основних засобів (залишкова) згідно даних звіту форми № 1 «Баланс» досліджуваного підприємства;

r – еластичність фактору - трудові ресурси підприємства

с – еластичність фактору - основні засоби підприємства

2.2.1 З метою визначення параметрів виробничої функції необхідно дану функціональну залежність $Q = aL^r K^c$ прологарифмувати. В результаті отримаємо таке рівняння:

$$LnQ = Lna + rLnL + cLnK \quad (3)$$

Якщо, зробити заміну окремих змінних $y=LnQ$, $b=Lna$, $d_1=LnL$, $d_2=LnK$ отримаємо:

$$Y=b+rd_1+cd_2 \quad (4)$$

2.2.2 Оскільки залежність (4) є двофакторною лінійною кореляційно-регресійною моделлю, параметри можна знайти за допомогою методу найменших квадратів.

$$\begin{aligned}
&\sum y = nb + r\sum d_1 + c\sum d_2 + ... + a_n \sum d_n;\\
&\sum yd_1 = b\sum d_1 + r\sum d_1^2 + c\sum d_1 d_2 + ... + a_n \sum d_1 d_n;\\
&\sum yd_2 = b\sum d_2 + r\sum d_1 d_2 + c\sum d_2^2 + ... + a_n \sum d_2 d_n^2\\
&.....\\
&\sum yd_n = b\sum d_n + r\sum d_1 d_n + c\sum d_2 d_n + ... + a_n \sum d_n^2
\end{aligned} \qquad (5)$$

2.2.2.1 Розрахункові дані (y, d_1, d_2) для обчислення параметрів рівняння зв'язку між факторами (L, K) та обсягами продажу (y) в таблицю № 5.

Таблиця 5

період	*y=LnQ*	*d_1=LnL*	*d_2=LnK*

2.2.2.2 Результати обчислень розрахункових даних для побудови системи рівнянь згрупувати в таблицю №6

Таблиця 6

Періоди	d_1^2	d_2^2	d_1*d_2	$y*d_1$	$y*d_2$	y^2
….						
Разом						
В середньому						

Використовуючи інформаційні дані таблиці скласти систему рівнянь.

Розв'язок системи рівнянь дає можливість знайти параметри *b, r, c.*

Параметри можна визначити також за допомогою табличного процесора Excel використавши стандартну функцію ЛИНЕЙН. Розв'язок забезпечить знаходження параметрів: *b, r, c.*

Підставивши коефіцієнти у лінійне рівняння (4) функція набуде вигляду:

$$\boldsymbol{Y} =$$

Параметр *a* виробничої функції визначити з такого розрахунку:

$$a=e^b \; ; \qquad (6)$$

e= EXP(число)= 2,71828182845904

Підставивши значення параметрів (*a, r, c)*, виробнича функція $Q = aL^r K^c$ набуде розрахункового вигляду.

Q =

2.3 Для оцінки ефективності використання кожного з оцінюваних ресурсів (трудових та основних засобів) доцільно використати наступні показники:

Середня ефективність (c_i) використання *i*-го ресурсу:

$$c_K = \frac{fQ}{K} \tag{7}$$

$$c_L = \frac{fQ}{L} \tag{8}$$

Гранична ефективність використання ресурсу (як похідна виробничої функції):

$$\mu_K = \frac{\partial fQ}{\partial K} \tag{9}$$

$$\mu_L = \frac{\partial fQ}{\partial L} \tag{10}$$

Результати розрахунків оформити в таблицю №7 наступної форми:

Таблиця 7

_____

(назва таблиці)

№ п/п	Період (рік)	Середня ефективність використання ресурсу		Гранична ефективність використання ресурсу	
1					
2					
…					
n					

Оцінку динаміки зміни показників зобразити графічно та зробити стислий висновок.

3. Провести розрахунок показників (у відповідності до теми дослідження**), що характеризують ефективність**

- використання ресурсів:

- ❖ майнових ресурсів (активів) підприємства: (основних засобів; нематеріальних активів; оборотних активів та інших активів)
- ❖ трудових ресурсів;
- ❖ фінансових ресурсів.

-формування витрат та ціни

Алгоритми розрахунку показників згруповано в додатку А.

Результати розрахунків за групами показників оформити в таблицю № 8 наступної форми:

Таблиця 8

_____

(назва таблиці)

№ п/п	Показники	Рік		Відхилення		Оцінка показника
		звітний	базовий	абсолютне	відносне	

Вихідна інформація:

форма звітності № 1 «Баланс»,
форма звітності № 2 «Звіт фінансових результатів»,
форма звітності № 1-ПВ «Звіт з праці»

За результатами розрахунків зробити висновки означивши можливі причини, що зумовили зміну величини показників.

4. Оцінити екстенсивні та інтенсивні складові елементи розвитку підприємства

4.1 Згрупувати інформаційний матеріал за факторами оцінки розвитку діяльності підприємства:

- обсяг виробництва (Q) або чистий дохід (ЧД)

Трудові ресурси	або	Майнові ресурси
- фонд робочого часу ($Ф_{рч}$), год (див.п.1.1) - продуктивність праці, грн./год (*ПП*)		-Вартість основних засобів (форма звіту №1) ($B_{ОЗ}$) -Фондовіддача ($Ф_{В}$)

Результати оформити в таблицю № 9 наступної форми:

Таблиця 9

_____

(назва таблиці)

№ п/п	Показники	Базовий період	Поточний період

Оцінка за означеними факторами полягає в дослідженні залежності динаміки обсягу виробництва від впливу екстенсивних та інтенсивних факторів зміни витрат праці.

4.2 Визначити приріст обсягу виробництва (реалізації) продукції підприємства, одержаний за рахунок:

-приросту витрат праці(фонду робочого часу) або витрат на матеріальні ресурси (по вартості ОЗ);

-приросту ефективності використання ресурсу (трудового-продуктивність праці або матеріального-фондовіддача)

4.2.1 Розрахунок відхилення за фактором використання трудових ресурсів:

обсягу виробництва

$$\Delta Q = (Q(зв) - Q(б)$$

фонду робочого часу

$$\Delta Ф_{р.ч} = Ф_{р.ч}(зв) - Ф_{р.ч.(}б)$$

продуктивності праці

$$\Delta ПП = ПП(зв) - ПП(б)$$

вартості основних засобів

$$\Delta В_{поч} = В_{поч}(зв) - В_{поч}(б)$$

4.2.2 Приріст обсягу виробництва за рахунок:

екстенсивного фактору

- приросту фонду робочого часу

$$\Delta Qф_{р.ч} = ПП(б) * \Delta Ф_{р.ч}$$

інтенсивного фактору

- приросту продуктивності праці

$$\Delta Q_{П} = Ф_{р.ч.}(зв) * \Delta ПП$$

- приросту екстенсивного та інтенсивного факторів:

$$\Delta Q_{ФП} = \Delta Ф_{р.ч} * \Delta ПП$$

4.3 Частка екстенсивних факторів зростання для витрат праці:

$$\Delta_{tkc}^{ф_{р.ч}} = \frac{\Delta Q_{Ф_{р.ч}}}{\Delta Q}$$

Частка інтенсивних факторів зростання витрат праці

$$\Delta_{інт}^{ПП} = \frac{\Delta Q_{ПП}}{\Delta Q}$$

За результатами розрахунків зробити висновки.

Аналогічні розрахунки проводяться і для оцінки екстенсивного та інтенсивного використання матеріальних ресурсів.

—економічно-фінансового обґрунтування рекомендаційних заходів—

5. Оцінити ефективність прогнозних заходів з покращення використання ресурсів підприємства та розвитку інноваційних і організаційно-економічних процесів запропонованих в рекомендаційній частині курсової роботи. Обчислення зробити використовуючи алгоритми розрахунків наведених в таблиці додатку А,Б.

Завдання, щодо обчислення показників економічної ефективності, а саме річного економічного ефекту, терміну окупності, порівняльної економічної ефективності, тощо, виконується студентом, якщо пропозиції полягають в додатковому для підприємства вкладенні грошових коштів у реалізацію запропонованого заходу.

Результати обчислень відобразити в рекомендаційному розділі курсової роботи.

ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи передбачає:

- доповідь студента про зміст роботи;
- запитання до студента;
- відповіді студента на запитання членів комісії із захисту курсової роботи;
- заключне слово студента;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно" з урахуванням якості виконання всіх частин курсової роботи та рівня її захисту.

Оцінки проставляються в залежності від отриманої суми балів:

Оцінка ***5 (відмінно)*** виставляється за умови отримання студентом загальної кількості балів в межах від 90 до 100, (за шкалою ECTS: A 90-100).

Оцінка ***4 (добре)*** виставляється за умови отримання студентом загальної кількості балів в межах від 75 до 89 , (за шкалою ECTS: B 82-89; C 75-81).

Оцінка ***3 (задовільно)*** виставляється за умови отримання студентом загальної кількості балів в межах від 60 до 74, (за шкалою ECTS: D 67-74; E 60-66).

Оцінка ***2 (незадовільно)*** виставляється за умови отримання студентом загальної кількості балів в межах від 0 до 59, (за шкалою ECTS: FX 35-59; F 1-34)

Оцінка за курсову роботу заноситься до залікової книжки студента та в екзаменаційну відомість.

Студенти, які виявили особливі здібності до наукової творчості, захистили курсову роботу на "відмінно", можуть бути рекомендовані на конкурси студентських робіт, а також до друку в студентських збірниках. Курсові роботи подаються на конкурси, коли вони являють собою розробки, проведені студентами в процесі навчання, і отримані в них результати опубліковані, впроваджені в практику або в навчальний процес. При цьому учасниками конкурсу можуть бути студенти поточного навчального року.

ПРИМІРНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Зниження собівартості продукції - основний фактор підвищення економічно-фінансової ефективності підприємства.
2. Впровадження наукової організації праці (НОП) на підприємстві, як засобу підвищення продуктивності праці.
3. Інтенсифікація виробництва: ефективність та шляхи забезпечення на підприємстві.
4. Ризик та методи його оцінки на підприємстві
5. Стратегічне планування діяльності підприємства та діагностика реалізації обраної стратегії.
6. Заходи підвищення ефективності використання основних засобів на підприємстві.
7. Ефективність вдосконалення управління трудовими ресурсами підприємства.
8. Нематеріальні активи підприємств та їх вплив на господарсько-фінансову діяльність підприємства
9. Вдосконалення системи формування фонду оплати праці на підприємстві
10. Вплив технічного переоснащення на величину виробничої потужності підприємства.
11. Шляхи підвищення рівня конкурентноздатності продукції підприємства
12. Ефективність модернізації техніки і технології та її вплив на виробничу потужність підприємств.
13. Оборотність оборотних коштів, шляхи її прискорення та економічно-фінансове значення
14. Мотивація і системи оплати праці на підприємстві.
15. Характеристика видів нововведень та їх ефективність на підприємстві.
16. Шляхи зростання продуктивності праці на підприємстві.
17. Соціальна ефективність нововведень: характеристика, види та оцінка.
18. Проблеми та перспективи розвитку маркетингової діяльність підприємства та її вплив на господарсько-фінансові результати.
19. Напрямки і організаційні форми задоволення соціальних потреб працівників підприємства.

20. Економічна ефективність застосування різних систем і форм оплати праці.
21. Контрактна форма оплати праці, її роль і економічна ефективність.
22. Шляхи підвищення якості і конкурентноздатності продукції на зовнішньому і внутрішньому ринках.
23. Види зовнішньоекономічної діяльності підприємства, їх соціально-економічна ефективність.
24. Нормування праці на підприємстві, його вдосконалення та ефективність.
25. Джерела і фактори зниження собівартості продукції.
26. Економічно-фінансова ефективність покращення використання виробничих потужностей підприємства.
27. Шляхи економії матеріальних, сировинних і енергетичних ресурсів на підприємстві.
28. Шляхи покращання використання виробничого потенціалу промислового підприємства
29. Шляхи зростання прибутковості і рентабельності господарсько-фінансової діяльності підприємства.
30. Напрямки науково-технічного прогресу та їх вплив на ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства.
31. Вдосконалення організації оплати праці, як засіб покращення фінансово-економічних результатів діяльності підприємства
32. Доплати та надбавки до тарифної заробітної плати працівників та шляхи їх вдосконалення.
33. Мотиваційна система активізації трудової діяльності на підприємстві.
34. Інвестиційна політика підприємства в умовах ринку: напрямки та ефективність
35. Резерви і фактори зростання прибутку підприємства
36. Соціально-психологічні та економічні фактори впливу на продуктивність праці
37. Конкурентна спроможність продукції: характеристика, оцінка, шляхи забезпечення.
38. Проблеми створення і використання резервних виробничих потужностей на підприємстві.
39. Економічна ефективність застосування різних систем і форм оплати праці.
40. Проблеми створення запасів матеріалів та їх регулювання на підприємстві.
41. Державне регулювання оплати праці: суть і складові механізму та соціально-економічне значення.

42. Форми морального стимулювання працівників підприємства: характеристика, шляхи вдосконалення та соціально-економічне обґрунтування
43. Економічна ефективність інноваційних процесів на підприємстві.
44. Вдосконалення ціноутворення на підприємстві в умовах ринку.
45. Рентабельність господарсько-фінансової діяльності підприємства та шляхи її підвищення.
46. Нормування праці на підприємстві, його вдосконалення та вплив на рівень ефективності господарсько-фінансової діяльності.
47. Інноваційний процес як засіб ефективного розвитку підприємства
48. Організація системи преміювання працівників підприємства.
49. Економічні ресурси підприємства та шляхи їх ефективного використання
50. .Джерела формування фінансових коштів підприємств в умовах ринкової економіки.
51. Ресурсний потенціал підприємства та заходи по підвищення його рівня
52. Доходи підприємства від господарсько-фінансової діяльності: види, характеристика, ефективність.
53. Проблеми формування трудових ресурсів підприємства та їх вплив на фінансово-економічну ефективність.
54. Ліквідність майна підприємства та розробка заходів по підвищенню її рівня
55. Методи планування фонду оплати праці та шляхи раціоналізації витрат при його формуванні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003р № 436-IV
2. Гриценко Л. Л. Фінанси підприємств: практикум : навч. посіб. / Л. Л. Гриценко, О. В. Дейнека, І. М. Боярко. – Суми : Університетська книга, 2015. – 285 с.
3. Дячун О.В. Організація, нормування та оплата праці. Навчальний посібник.-Львів, 2001.-220с
4. Економіка підприємства: Збірник задач і тестів: навчальний посібник/ П. С. Харів. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2008. - 357 с.
5. Економіка підприємства: навчальний посібник/ В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погріщук; Міністерство освіти і науки України, Тернопільський нац. економічний ун-т. - К.: Центр учбової літератури, 2010. - 304 с.

6. Економіка підприємства : Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: навчальний посібник/ Мін-во освіти України, КНЕУ; ред. С. Ф. Покропивний. - К.: КНЕУ, 2000. - 328 с

7. Економіка підприємства: [навч. посіб.для студ. вищих навч.закладів] / за заг. ред. П.В.Круша, В.І.Подвігіної. Б.М.Сердюка.- К.:Ельга-Н,КНТ,2009.-780с.

8. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф.Покропивного .-Вид. 2-ге, перероб. та доп.-К.:КНЕУ,2000 .-528 с.

9. Закон України "Про банкрутство" // Відомості Верхов. Ради України. – 1992. - № 31.

10. Закон України "Про інноваційну діяльність».- від 04.07.2002р, №40-IV

11. Закон України "Про оплату праці" // Галицькі контракти. – 1995. - № 21.

12. Зятковський І. В., Зятковська Л. І, Романів М В. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: навч. посібник / Західноукраїнський економіко-правничий ун-т. — Чернівці: Золоті литаври, 2007. - 274с.

13. Колот А.М. Оплата праці на підприємстві: організація та удосконалення. – К.: фірма «Праця:, 1997.

14. Костіна Н.І., Алексєєв А.А., Василик О.Д. Фінансове прогнозування: методи та моделі: Навч. Посібник . – К.: Знання, КОО, 1997.- 183с.

15. Михайловська С. М. Фінанси в схемах і таблицях : навч. посіб. / С. М. Михайловська. – К. : Ліра-К, 2014. – 386 с.

16. Методичні вказівки та завдання до виконання курсових робіт з «Економіки підприємства» для студентів економічних спеціальностей денної та заочної форми навчання // Укладач Гащин Є.В.- Тернопіль 2004р с.12

17. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств [текст]: підручник/ О.О.Непоматенко, Н. Ю. Мельничук .- К: «Центр учбової літератури»,2013, - 504с.

18. Організація виробництва: Підручник // Гринькова В.М., Салун М.М./- К.: Знання,2009.-582с.

19. Онищенко В.О. Редкін О.В. та ін. Організація виробництва: Підручник.-К.:Лібра,2008.-360с.

20. Петрович Й. М. Економіка і фінанси підприємства : підручник / Й. М. Петрович, Л. М. Прокопишин-Рашкевич. – Львів : Магнолія 2006, 2014. – 406 с.

21. Сідун В.А., Пономарьова Ю.В. Економіка підприємства: Навальний посібник:Вид.2-ге, перероб. та доп. – К.: Центр навчальної літератури, 2006.-356с.

22. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручник / Р. А. Слав'юк. – К. : Знання, 2010. – 550 с.

23. Управління фінансами суб'єктів господарювання : практикум : навч. посіб. / А. П. Вожжов, С. В. Сорокіна, І. В. Колесова та ін.; за ред. А. П. Вожжова. – К. : Знання, 2014. – 324 с.

24. Штангрет А. М. Фінансова санація та банкрутство підприємств : навч. посіб. / А. М. Штангрет, В. В. Шляхетко, О. Б. Волович. – К. : Знання, 2012. – 374 с.

25. Ярошевич Н. Б. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Н. Б. Ярошевич. – К. : Знання, 2012. – 341 с.

26. Наукові статті опубліковані в журналах економічного спрямування:

- Актуальні проблеми економіки
- Економіка України
- Економіка. Фінанси. Право.
- Экономика предприятия
- Економіка та держава
- Економіка АПК
- Економічний часопис XXI
- Регіональна економіка
- Вісник економічної науки України
- Галицький економічний вісник
- Інвестиції: практика та досвід
- Україна: Аспекти праці
- Формування ринкових відносин в Україні
- Фінанси України
- інші

27. http://www.ukrstat.gov.ua – сайт статистичного управління України
28. http://nbuv.gov.ua – наукова бібліотека імені Вернадського
29. http://lib.com.ua – електронна бібліотека
30. http://www.minfin.gov.ua – Міністерство Фінансів

Додаток А

Перелік залежностей, які доцільно використати при написанні курсової роботи

№	Назва розділу	Залежність	Позначення
1	2	3	4
1	Трудові ресурси	Норма виробітку: $H_B = \frac{T_{РП}}{H_ч}$. Комплексна норма виробітку $H_{вир}^{комп} = \frac{T_{зм} * N}{H_ч^{комп}}$ Економія робочої сили за рахунок перегляду норм обслуговування визначається за формулою: $E_p = (\frac{N_{обл}}{H_{обсл}^б} - \frac{N_{обл}}{H_{обсл}^н}) * K_{зм} * K_{ч.д}$ Економія робочої сили в результаті поліпшення використання робочого часу $E_p = \frac{Д_p^н - Д_p^б}{Д_p^б} * Ч_{пвп} * П_{роб}$ За трудомісткістю виробничої програми чисельність основних робітників обчислюється: $Ч_{ор} = \frac{T_{сум}}{Ф_д^{од.роб} * K_{в.н.}}$ Чисельність допоміжних робітників за професіями - $Ч_{ДР}$: $Ч_{ДР} = \frac{N_{РМ}}{H_{ОБСЛ}}$. Процент зростання	$T_{РП}$ - тривалість розрахункового періоду; $H_ч$ - норма часу. N — число робітників у бригаді, для якої встановлена комплексна норма. $T_{зм}$ – тривалість зміни; $H_ч^{комл}$— комплексна норма часу $N_{обсл}$ – кількість обладнання на яке встановлено норму обслуговування; $H_{обсл}^б, H_{обсл}^н$ - базова і нова норма обслуговування; $К_{зм}$ – коефіцієнт змінності; $К_{ч.д}$ – коефіцієнт часу дії заходу $Д_p^н, Д_p^б$ - число робочих днів, відпрацьованих одним робітником відповідно в новому розрахунковому та базовому періодах; $Ч_{пвп}$ – чисельність ПВП, чол.; $П_{роб}$ – питома вага робітників у базовій чисельності ПВП. $Ф_д$ - дійсний фонд робочого часу одного середньоспискового

		продуктивності праці: $$\Delta П = \frac{\Delta Ч \cdot 100}{Ч_Б - \Delta Ч}.$$ Чисельність працюючих при рівні продуктивності базисного періоду: $$Ч_Б = \frac{Q_{ПЛ}}{П_Б}.$$ Продуктивність праці в плановому періоді: $$П_{ПЛ} = П_Б \cdot I_П.$$ Чисельність ІТРі службовців і молодшого обслуговуючого персоналу, які виконують роботи, що піддаються нормуванню на плановий період: $$Ч_{ІТП} = \frac{\sum_{i=1}^{m} t_i \cdot N_i + T_g}{ФЧ_П}.$$	робітника, год $K_{в.н.}$ - середній коефіцієнт виконання норм виробітку по підприємству $T_{сум}$ – сумарна трудомісткість виробничої програми, н-год $N_{РМ}$ - число робочих місць; $H_{ОБСЛ}$ - норма обслуговування. $\Delta Ч$, $Ч_Б$ - відповідно сумарна економія працюючих та чисельність працюючих в розрахунку на плановий обсяг продукції. $Q_{ПЛ}$ - плановий обсяг продукції; $П_Б$ - рівень продуктивності праці в базисному році. t_i - норма часу на виконання *i*–ї операції; T_g - інші витрати часу на виконання операції, що не включені в нормативи; $ФЧ_П$ - плановий фонд часу одного працівника даної категорії за відповідний період. Ni – плановий загальний обсяг і-го виду робіт
2	Основні засоби	Середньорічна вартість фондів: $$B_{СР} = B_{ПОЧ} + B_{ВВ} \cdot \frac{T_{ВВ}}{12} - B_{ВИВ} \cdot \frac{T_{ВИВ}}{12}$$	де A - річна сума амортизаційних відрахувань. $B_{ПОЧ}$, $B_{ВВ}$, $B_{ВИВ}$ - вартість

		Фондовіддача: $Ф_В = Q_В / В_{СР}$. Фондоємність (фондоозброєність): $Ф_м = В_{СР} / Q_В$. Фондоозброєність: $Ф_О = В_{СР} / Ч$. Норма та сума амортизації за методами розрахунку: Прямолінійний: $НА=100\%/ТКВ$; $А=(В_П - В_{ЛІК})*НА/100\%$ Зменшення залишкової вартості $НА = 1 - \sqrt[ТКВ]{\frac{В_{лік}}{В_П}}$; $А=В_{ЗАЛ}*НА/100\%$ Прискореного зменшення залишкової вартості $НА=2*100\%/ТКВ$; $А=В_{ЗАЛ}*НА/100\%$ Кумулятивний: $НА=К_{кум}=ЗТКВ/\sum ЧТКВ;$ $А=(В_П - В_{ЛІК})*НА/100\%$ Виробничий :	фондів відповідно на початок року, введених та виведених фондів. Твв,Твив – термін використання введених в експлуатацію основних фондів, термін невикористання виведених з експлуатації основних фондів $Q_В$ - обсяг випущеної продукції підприємства. $Ч$ - чисельність працюючих. $Н_А$ - середня норма амортизації фондів. *Вп* – початкова вартість *Влік* - ліквідаційна вартість; $Т_{СЛ}$ - нормативний строк експлуатації фондів. *ТКВ* – термін корисного використання $В_К$ - вартість основних фондів на кінець періоду. Пф – фактична продуктивність обладнання, од/год Пн – можлива продуктивність обладнання, од/год Тф = фактичний час роботи обладнання Тн – номінальний фонд робочого часу роботи обладнання

		$НА=(В_П — В_{ЛІК})*100\%/Q_{ТКВ}$; $А=Qф*НА/100\%$ Коефіцієнт вибуття основних фондів: $К_{ВИБ} = В_{ВИВ} / В_{ПОЧ}$. Коефіцієнт оновлення: $К_{ОН} = В_{ВВ} / В_К$. Коефіцієнт приросту фондів: $К_{ПРИП} = \frac{В_{ВВ} - В_{ВИВ}}{В_К}$. Коефіцієнт морального зношування можна обчислити за формулою: $К_{МІ} = \frac{В_П - В_{ВІДН}}{В_П}$ Коефіцієнт інтенсивного використання обладнання: Кінт = Пф/Пм Коефіцієнт екстенсивного використання основних засобів: Кекст=Тф/Тн Коефіцієнт ефективності капітального ремонту основних засобів: $Е_{к.р} = 1 - \frac{К_i + S_c}{Ц_н * \alpha * \beta + Sa}$ Коефіцієнт фізичного зносу: *Кфз = А/Вп*	*Кі* – вартість очікуваного капітального ремонту *Sc* – різниця між залишковою вартістю капітально відремонтованої машин *Цн* – ціна придбання нового основного фонду *Sa* – недоамортизована частина капітально відремонтованої машини *а* - коефіцієнт, який характеризує співвідношення продуктивності діючого і нового основного засобу β – коефіцієнт співвідношення тривалості ремонтного циклу відповідно діючого і нового основного засобу

3	Оборотні активи	Коефіцієнт оборотності: $K_{ОБ} = Q_P / S_{ЗОК}$. Середньорічний залишок оборотних коштів: $S_{ЗОК} = (S_{КВ1} + S_{КВ2} + S_{КВ3} + S_{КВ4})/4$ Коефіцієнт завантаження: $K_{ЗАВ} = S_{ЗОК} / Q_P$. Період обороту: $T_{ОБ} = T / K_{ОБ}$. Сума відносного вивільнення оборотних коштів: $OK_{ВИВ} = \frac{Q_{P1}}{T}(T_{ОБ.Б} - T_{ОБ.П})$. Рентабельність оборотних коштів: $P_{О.К} = \frac{П_Б}{S_{ЗОК}} \cdot 100\%$. Загальна річна потреба в ресурсах: $M_{ЗАГ} = \sum_{i=1}^{q} N_i \cdot m_З$. Поточний запас ресурсів: $З_{ПОТ} = Д_M \cdot T_{ПОСТ}$. Коефіцієнт ліквідності (загальний): $К_{ЗЛ} = S_{ЗОК}/З_{ПОТ}$ Коефіцієнт абсолютної ліквідності:	Q_P - обсяг реалізованої продукції; $S_{ЗОК}$ - середньорічний залишок оборотних коштів. де $S_{КВ}$ - середньоквартальний залишок оборотних коштів. T - кількість календарних днів, що розглядається. Q_{P1} - обсяг реалізованої продукції у поточному році, грн.; $T_{ОБ.Б}$ і $T_{ОБ.П}$ - середня тривалість обороту коштів відповідно в базовому і поточному роках. $П_Б$ - балансовий (нерозподілений) прибуток підприємства. $T_{ПОСТ}$ - період поставки. Зпот – поточні (короткострокові) зобов'язання підприємства (р.IV пасиву балансу) ГК – грошові кошти підприємства

		$К_{абс.л} = ГК/З_{ПОТ}$	
4	Виробнича потужність	Виробнича потужність цеху: $В_{ПОТц} = Фд/Нч$ Дійсний фонд часу роботи обладнання: $\Phi_Д = \Phi_Н \cdot \left(1 - \frac{p}{100}\right) \cdot N_{ОБ}$. Вихідна виробнича потужність: $B_{ПОТвих} = B_{ПОТвх} + B_{ПОТвв} - B_{ПОТвив}$. Середньорічна виробнича потужність: $B_{ПОТсер} = B_{ПОТвх} + B_{ПОТвв} \cdot \frac{К}{12} - B_{ПОТвив} \cdot \frac{12 - К}{12}$.	$\Phi_Д$ - дійсний фонд часу роботи обладнання. $\Phi_Н$ - номінальний фонд часу роботи обладнання в цеху. Нч - норма часу $B_{ПТвх}$, $B_{ПТвв}$, $B_{ПТвив}$ - відповідно вхідна, введена в плановому році, виведена за плановий період потужності. $К$ - кількість місяців використання потужності протягом планового періоду.
5	Виробнича програма	Плановий обсяг товарної продукції: $Q_{ТП} = \sum_{i=1}^{m} N_i \cdot Ц_i$, Плановий обсяг валової продукції підприємства: $Q_{ВП} = Q_{ТП} + (НВ_К - НВ_П) + (I_К - I_П)$ Плановий обсяг реалізованої продукції підприємства: $Q_{РП} = Q_{ТП} + (З_{Г.П.} - З_{Г.К.}) + (В_{Н.П.} - В_{Н.К.})$. Рівень виконання виробничої програми підприємства по	m - кількість видів готової продукції; N_i, $Ц_i$ - обсяг та ціна i – го виду продукції. $НВ_К$, $НВ_П$ - вартість залишків незавершеного виробництва на кінець і початок даного періоду; $I_К$, $I_П$ - вартість залишків інструменту,відповідно на кін. і початок даного періоду. $З_{Г.П.}$, $З_{Г.К.}$ - залишки готової-нереалізованої продукції на складі відповідно на поч. і кін. планового періоду; $В_{Н.П.}$, $В_{Н.К.}$ - залишки товарів відвантажених, за які термін

		обсягу: $$П_Q = \sum_{i=1}^{m} Q_{Фi} \Big/ \sum_{i=1}^{m} Q_{Пi}.$$ Валовий оборот підприємства - BO: $$BO = \sum_{i=1}^{n} Q_{Bi}.$$	оплати не настав. $Q_{Фi}$, $Q_{Пi}$ - фактичний і плановий обсяг випуску *i*-го виду продукції. n - кількість цехів на підприємстві; Q_{Bi} - обсяг валової продукції *i*-го цеху.
6	Оплата праці на підприємстві	Заробітна плата при прямій відрядній системі оплати праці: $$З_{П.В} = \sum_{i=1}^{m} P_i \cdot N_{Фi}.$$ Розцінок на певний вид продукції: $$P_i = T_{ШТ\,i} \cdot C_{тар}^{год}.$$ Заробітна плата при відрядно-преміальній системі оплати праці: $$З_{В.П} = З_{Т.В} + Д_В.$$ Заробітна плата при прямій погодинній системі оплати праці: $$З_{П.П} = T_Ф \cdot C_П.$$ Заробітна плата при погодинно-преміальній системі оплати праці: $$З_{П.ПР} = З_{Т.П} + Д_П.$$ Заробітна плата при відрядно-прогресивній системі оплати праці: $$З_{В.ПРОГР} = N_{ВБ} \cdot P + (N_Ф - N_{ВБ}) \cdot P_П.$$	m - кількість різних видів продукції; P_i - розцінок за *i*- ий вид продукції; $N_{Фi}$ - фактичний випуск продукції. C_B - годинна тарифна ставка відрядника по розряду робіт. $З_{Т.В}$ - тарифна заробітна плата відрядника; $Д_П$ - преміальні доплати. $T_Ф$ - фактично відпрацьований погодинником час; $C_П$ - годинна тарифна ставка погодинника. $З_{Т.П}$ - тарифна заробітна плата погодинника; $Д_П$ - доплати погодинника. $N_{ВБ}$ - обсяг випуску продукції, що відповідає вихідній базі для нарахування доплат; P - звичайний розцінок за

		Фонд тарифної заробітної плати відрядників: $$Ф_{Т.В} = \sum_{i=1}^{m} T_i \cdot C_{В1i} \cdot k_{СВ\,i}\ ,$$	виконання операції; $P_П$ - підвищений розцінок за виконання операції. T_i - трудомісткість робіт при і-тих умовах праці; $C_{В1i}$ - годинна тарифна ставка відрядника I розряду при і-тих умовах праці.
7	Поточні витрати, собівартість та ціни на продукцію	Собівартість продукції: $$C_Т = \sum_{i=1}^{m} C_i \cdot N_i\ .$$ Собівартість реалізованої продукції: $$C_Р = C_Т + (C_{С.П} - C_{С.К}) + (C_{В.П} - C_{В.К})$$ Повна собівартість виробу: $$C_П = C_В + В_{адм} + В_{збут}.$$ Виробнича собівартість виробу: $$C_В = C_{пр} + В_{ЗВ}\ .$$ Оптова ціна підприємства на окремий вид продукції: $$Ц_О = C_П + П_1.$$ Прибуток в розрахунку на один виріб $$П_1 = C_П \cdot \frac{Р_В}{100}\ .$$ Ціна з акцизним збором $Ц_{АЗ}$: $$Ц_{АЗ} = \frac{C_П + П}{100 - АЗ} \cdot 100\ .$$	m - кількість видів продукції C_i - повна собівартість *i*-тої продукції; N_i - обсяг випуск. $C_{С.П}$, $C_{С.К}$, $C_{В.П}$, $C_{В.К}$ - собівартість відповідно залишків товарної продукції на складі та залишків відвантаженої продукції на початок і кінець розрах. періоду. $C_В$ - виробнича собівартість виробу; $Взбут$ - витрати на збут продукції (товарів, робіт, послуг) $C_{пр}$ - собівартість в сумі прямих витрат; $В_{ЗВ}$ - загально виробничі витрати. $C_П$ - повна собівартість виробу; $П_1$ - прибуток на один виріб. $Р_В$ - рентабельність виробу.

		Зниження собівартості за рахунок зміни норм витрат матеріалів і зміни цін на них: $\Delta C_m = (1 - I_н * I_ц) * П_{мз}, \%$ Зниження собівартості продукції за рахунок росту продуктивності праці ($\Delta C_{пп}$) $\Delta C_{пп} = (1 - I_{зп}/I_{пп}) * П_{зп}, \%$ Зниження собівартості продукції за рахунок зниження умовно-постійних витрат ($\Delta C_{у\text{-}п}$) $\Delta C_{у\text{-}п} = (1 - I_{у\text{-}п}/I_q) * П_{у\text{-}п}, \%$ Економія витрат за рахунок зниження норм витрат матеріалів: $Е_м = (Н_1 * Ц - Н_2 * Ц) * Q_2$ Економія витрат за рахунок росту продуктивності праці, тобто зниження трудомісткості виготовлення продукції (*Ет*): *Ет = ((t1 *Сгод1 – t2*Сгод2) ** *(1+ +%ЗПдод/100) ** *(1+%соц.зах/100)) *Q2*	*АЗ* - ставка акцизного збору. Ін – індекс зміни норм витрат матеріалів на один виріб; Іц – індекс зміни цін на одиницю матеріального ресурсу; Пмз – питома вага матеріальних затрат в собівартості продукції,%; $I_{у\text{-}п}$ – індекс росту умовно-постійних витрат I_q – індекс росту обсягів виробництва продукції $П_{у\text{-}п}$ питома вага умовно-постійних витрат в собівартості продукції$ $Н_1, Н_2$ – норма витрат матеріалів до і після здійснення заходу в натуральних одиницях виміру; Ц – ціна одиниці матеріального ресурсу, грн; Q_2 – обсяг випуску продукції після здійснення заходу в натуральних одиницях виміру. t 1, t2 – трудомісткість одиниці продукції до і після здійснення заходу, н-год; *Сгод1, Сгод2* – середньогодинна тарифна ставка робітників до і після здійснення заходу, грн./год;

			% *ЗП*дод – середній процент додаткової заробітної плати для певної категорії робітників; %соц.зах – встановлений процент відрахувань на соціальні заходи (єдиний соціальний внесок(ЄСВ)
8	Фінансові результати діяльності підприємства	Прибуток від реалізації продукції: $П_{РЕАЛ} = \sum_{i=1}^{m} Ц_i \cdot N_i - \sum_{i=1}^{m} C_{Пi} \cdot N_i$. Рентабельність виробу: $R_B = \frac{П}{C_П} \cdot 100$. Загальна рентабельність виробництва а) $R_{ЗАГ} = \frac{П_Б}{S_{СР} + S_{ЗОК}} \cdot 100$; б) $R_{ЗАГ} = \frac{П_Б}{S_{СР} + S_{ЗНОК} + Ф_{ЗП}} \cdot 100$; в) $R_{ЗАГ} = \frac{П_Б}{C_T} \cdot 100$. Рентабельність доходу за чистим прибутком: $R_{ВП}$=*ЧП/ЧД* Рентабельність оборотних активів: $R_{ОА}$=*ЧП/ОА* Рентабельність позикового капіталу $R_{ПК}$ = *ЧП/ПК*	$C_{Пi}$, $Ц_i$, N_i - повна собівартість, ціна та обсяг випуску продукції *i*-го виду. $C_П$ - повна собівартість виробу. $S_{СР}$ - середньорічна вартість основних фондів; $S_{ЗНОК}$ - середньорічний залишок нормованих оборотних засобів; $Ф_{ЗП}$ - фонд заробітної плати. ЧД – чистий дохід ЧП – чистий прибуток ОА – середня величина оборотних активів ПК – позиковий капітал

9	Фінансово-економічні показники обґрунтування доцільності заходів з покращення використання ресурсів підприємства	Приріст продажу, що забезпечує необхідний приріст прибутку: $\Delta Q = \Delta П / (Ц - Взм)$ Критичний обсяг виробництва(продажу) продукції: $Qкр_i = Впост / (Ц_i - Взм_i)$ Оцінка кількісного впливу факторів на зміну прибутку: $I_{\Delta П} = I_{\Delta Q} * I_{\Delta Ц} * I_{\Delta C}$ $I_{\Delta П} = Q_1(Ц_1 - C_1) / Q_0(Ц_0 - C_0)$ $I_{\Delta Q} = Q_1(Ц_0 - C_0) / Q_0(Ц_0 - C_0)$ $I_{\Delta Ц} = Q_1(Ц_1 - C_0) / Q_0(Ц_0 - C_0)$ $I_{\Delta C} = Q_1(Ц_1 - C_1) / Q_0(Ц_1 - C_0)$ Сума вивільнених коштів з обороту внаслідок зміни обсягу реалізованої продукції: $\Delta ОКвд = (ВД_2 * Тоб_1 / Д) - (ВД_1 * Тоб_1 / Д)$ Сума вивільнених коштів з обороту внаслідок зміни швидкості обороту: $\Delta ОКк_{об} = (ВД_2 * Тоб_2 / Д) - (ВД_1 * Тоб_1 / Д)$ Сума приросту прибутку (збитків) отриманих за рахунок зміни оборотності оборотних коштів: $\Delta Пк_{об} = (П_1 * (ВД_2 * ОК_1) / (ВД_1 * ОК_2)) - П_1$	$\Delta П$ - приріст прибутку Ц – ціна реалізації одиниці продукції Взм – змінні витрати на одиницю продукції $I_{\Delta Q}$ – індекс зміни обсягу реалізації продукції $I_{\Delta Ц}$ – індекс зміни середньої ціни реалізації $I_{\Delta C}$ – індекс зміни повної собівартості продукції $I_{\Delta П}$ – індекс зміни прибутку Q_1, Q_0 - обсяг реалізації продукції відповідно у звітному та базовому періодах $Ц_1$, $Ц_0$- середньої ціни реалізації одиниці продукції відповідно у звітному та базовому періодах C_1,C_0- повної собівартості одиниці продукції відповідно у звітному та базовому періодах Д – число днів в періоді ВД, вартість реалізованої продукції (валовий дохід) ОК – оборотні кошти П – прибуток 2,1 прогнозований та звітний періоди Пб – балансовий прибуток $R_{ПР}$ – рентабельність продаж

		Зміна рівня загальної рентабельності в результаті зміни середніх залишків оборотних коштів: $\Delta R=(Пб_0*100/(Воф_{ср1}+Sзок_1-\Delta ОКвд))-R_1$ Коефіцієнт росту власного капіталу: $К_{\Delta ВК} = R_{ПР}*Коб_к К_{ФА}*Кнп$ $R_{ПР} = Пч/ЧД$ $Коб_к = ВД/ ВБ$ $К_{ФА}= ВБ/ВК$ $Кнп = Прінв/Пч$	$Коб_к$ – оборотність капіталу $К_{ФА}$ – фінансова активність щодо залучення капіталу Кнп – норми розподілу прибутку на інвестиційні потреби ВБ -валота балансу стр 640ф№1 ВК – власний капітал Пч- прибуток чистий Прінв – реінвестований прибуток

Крім вказаних залежностей при розрахунках слід використовувати й інші, які характеризують господарську і фінансову діяльність підприємства.

Додаток Б

Перелік залежностей, які доцільно використати при обґрунтуванні доцільності впровадження заходів з розвитку інноваційно-інвестиційних процесів на підприємстві при виконанні завдань курсової роботи

№	Назва розділу	Залежність	Позначення
1	2	3	4
1	Інвестиційна політика підприємства	Приведені витрати по кожному з варіантів капіталовкладень: $З_{ПР} = C_i + E_H \cdot K_i$. Коефіцієнт економічної ефективності капіталовкладень: $E = E_{РІЧ} / \Delta K$. Річний економічний ефект: $E_{РІЧ} = П_Д - П_Н$. Термін окупності капіталовкладень: $T_{ОК} = \frac{K_H - K_Д}{E_{РІЧ}}$. Розрахунковий строк окупності додаткових капітальних витрат: $T_{ОК} = \frac{K_2 - K_1}{C_1 - C_2}$. Коефіцієнт економічної ефективності реконструкції: $E_{РЕК} = \frac{C_P \cdot N_P - (C_Д \cdot N_Д + C_H \cdot N_H)}{K_H - K_P}$	C_i - собівартість річного випуску продукції по і-му варіанту капіталовкладень; K_i - капіталовкладення. де $E_{РІЧ}$ - річний екон. ефект від вибору кращого варіанту; ΔK - додаткові капіталовкл. $П_Д$, $П_Н$ - приведені витрати по діючому і нов. варіанту. K_H, $K_Д$ - капітальні вкладення при новій і діючий технології виробництва. K_1, K_2 - сума капітало-вкладень по 1 і 2 варіантах; C_1, C_2 - собівартість річного випуску по 1 і 2 варіанту. $C_Д, C_P, C_H, N_Д, N_P, N_H$ - відповідно собівартість річного обсягу випуску продукції і річні обсяги відповідно на діючому, реконструйованому і новому підприємстві; K_H, K_P - капітальні вкладення у нове будівництво, реконструкцію.
2	Інноваційні процеси	Економічний ефект на витратах виробництва: $E_B = Ц_A - Ц_H$.	$Ц_A$, $Ц_H$ - ціна відповідно аналога і нової техніки. $E_{E\,РІЧ}$ - річний економічний ефект на витратах

		Економічний ефект на витратах експлуатації: $E_E = E_{E\,РІЧ} \cdot T_{СЛ}$. Термін служби нової техніки - $T_{СЛ}$: $T_{СЛ} = 100/H_{АН}$. Річний економічний ефект від покращення і-го експлуатаційного параметру нової техніки - E_{Pi}: $E_{Pi} = B_{Ai} - B_{Hi}$. Термін окуплення додаткових затрат на впровадження нової техніки: $T_{ОКН} = \lvert E_B \rvert / E_{E\,РІЧ}$. Коефіцієнт економічної ефективності впровадження нової техніки: $K_{ВНТ} = 1/T_{ОКН}$. Умовно-річна економія від впровадження організаційних нововведень: $E_{УР} = (C_1 - C_2) \cdot N_2$. Економія до кінця року: $E_{КР} = \frac{E_{УР} \cdot K}{12}$.	експлуатації; $T_{СЛ}$ - термін служби нової техніки; $H_{АМ}$ - норма амортизації нової техніки. B_{Ai}, B_{Hi} - річні витрати на і-ий експлуатаційний параметр для аналога і нової техніки. C_1, C_2 - собівартість одиниці продукції при старій і новій організації виробництва відповідно. K - кількість місяців з моменту впровадження нововведення до кінця року.

Крім вказаних залежностей при розрахунках слід використовувати й інші, які характеризують господарську і фінансову діяльність підприємства.

Додаток В
Приклади планів курсових робіт

Тема: Системи оплати праці та розробка заходів їх удосконалення

Вступ

Розділ І Теоретичні аспекти формування оплати праці

1.1. Заробітна плата, її форми і системи.

1.2. Сучасна політика оплати праці.

1.3. Методика і розрахунок фонду зарплати підприємства.

Розділ ІІ Оцінка системи оплати праці на підприємстві

2.1. Загальна характеристика підприємства.

2.2. Оцінка стану економічного розвитку підприємства

2.3. Оцінка ефективність використання ресурсів за виробничою функцією

2.3. Розрахунок показників, що характеризують ефективність оплати праці на підприємстві.

2.4. Оцінка екстенсивних та інтенсивних складових елементів розвитку підприємства

Розділ ІІІ Удосконалення системи оплати праці на підприємстві

3.1 Резерви підвищення ефективності оплати праці.

3.2 Заходи удосконалення механізму оплати праці на підприємстві та розрахунок фінансово-економічного результату від їх впровадження.

Висновки

Перелік опрацьованої літератури.

Додатки

Тема: Шляхи підвищення ефективність використання оборотних коштів у господарсько-фінансовій діяльності підприємства

Вступ

Розділ І Оборотні кошти підприємства

1.1 Загальна характеристика оборотних коштів їх склад, структура і рух.

1.2 Джерела формування оборотних коштів.

1.3. Показники ефективності використання оборотних коштів

1.4. Фактори впливу на ефективність використання оборотних коштів

Розділ ІІ Оцінка формування оборотних коштів підприємства

2.1. Загальна характеристика досліджуваного підприємства.

2.2. .Оцінка стану економічного розвитку підприємства

3.2. Оцінка ефективність використання ресурсів за виробничою функцією

3.3. Розрахунок показників, що характеризують ефективність використання оборотних коштів на підприємстві.

3.4. Оцінка екстенсивних та інтенсивних складових елементів розвитку підприємства

Розділ ІІІ. Ефективність підвищення використання оборотних коштів

3.1 Резерви і шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів.

3.2 Очікувана фінансово-економічна ефективність від покращення використання оборотних коштів підприємства.

Висновки.

Перелік опрацьованої літератури.

Додатки

Додаток Г

ПРИКЛАД ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВОГО ЗАВДАННЯ №2

2. Оцінити ефективність використання ресурсів за виробничою функцією

2.1 Вихідні дані:

Таблиця 1

Інформаційні дані для визначення показника фонду робочого часу

№ п/п	Показники	2011	2012	2013	2014	Примітка
1	Nсчп	728	728	903	1113	За інформаційними даними підприємства
2	Nр.дн	256	257	258	256	Календарний фонд робочого часу за рік
3	Тзм	8	8	8	8	Норматив при п'ятиденному робочому тижні
4	%П	4	4	4	4	№ зал.книжки (остання цифра)

За відсутності фактичних даних підприємства розрахунок здійснено за таким алгоритмом:

$$\Phi_{р.ч_i.} = N_i^{счп} * N_i^{р.дн} * T_i^{зм} * N_i^{зм} \quad (1)$$

$$\Phi_{р.ч\ i} = \Phi_{р.ч.н} * K^{попр}$$

де: $\Phi\ р.ч.н$ = нормативний фонд робочого часу

Таблиця 2

Результати обчислень фонду робочого часу

№ п/п	Показники	2011	2012	2013	2014
1	$\Phi\ р.ч.н$	1490944,00	1496768,00	1863792,00	2279424,00
2	$K^{попр}$	0,96	0,96	0,96	0,96
3	Ф р.ч (тис.люд-год)	1431,3	1436,9	1789,2	2188,2

Результати розрахунків та інформаційні дані підприємства згруповано в таблиці №2

Таблиця 2

Динаміка розрахункових даних досліджуваного підприємства за формами звітності
(ф№1, ф№2, ф 1-ПВ або розрахунки з таблиці №1)

№ п/п	Період (рік)	Обсяг реалізації продукції (млн.грн)	Фонд робочого часу,тис.люд-год	Основні засоби за залишковою вартістю (млн.грн)
		(Q)	L	K
1	2011	361325	1431,31	118709
2	2012	361325	1436,90	120887
3	2013	567361	1789,24	245006
4	2014	832856	2188,25	265370
	Разом	2122867	6845,69	749972

2.2 Виробнича функція для оцінки зв'язку між загальним обсягом виробництва та факторами виробництва (трудовими ресурсами та основними фондами):

$$Q = aL^r K^c \tag{2}$$

де: L трудові ресурси, оцінка яких можлива за показником фонду відпрацьованого робочого часу (людино-год), або кількості працюючих, осіб;

К - вартість основних засобів (залишкова) згідно даних звіту форми № 1 «Баланс» досліджуваного підприємства;

r – еластичність фактору - трудові ресурси підприємства

c – еластичність фактору - основні засоби підприємства

2.2.1 З метою визначення параметрів виробничої функції необхідно дану функціональну залежність $Q = aL^r K^c$ прологарифмувати. В результаті отримаємо таке рівняння:

$$LnQ = Lna + rLnL + cLnK \tag{3}$$

Етапи виконання та результати обчислень зображено на рис.1, табл. 3.

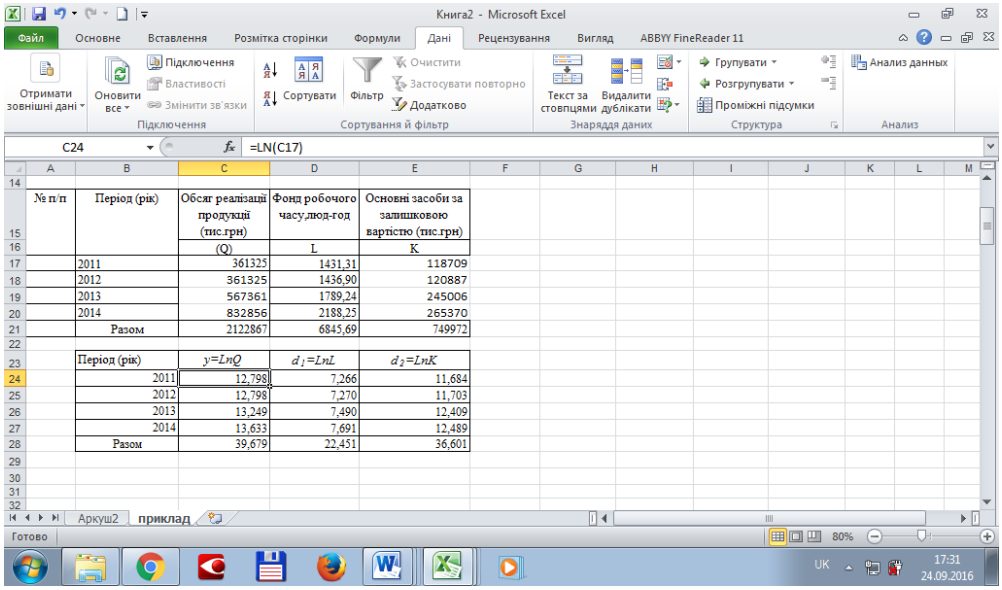

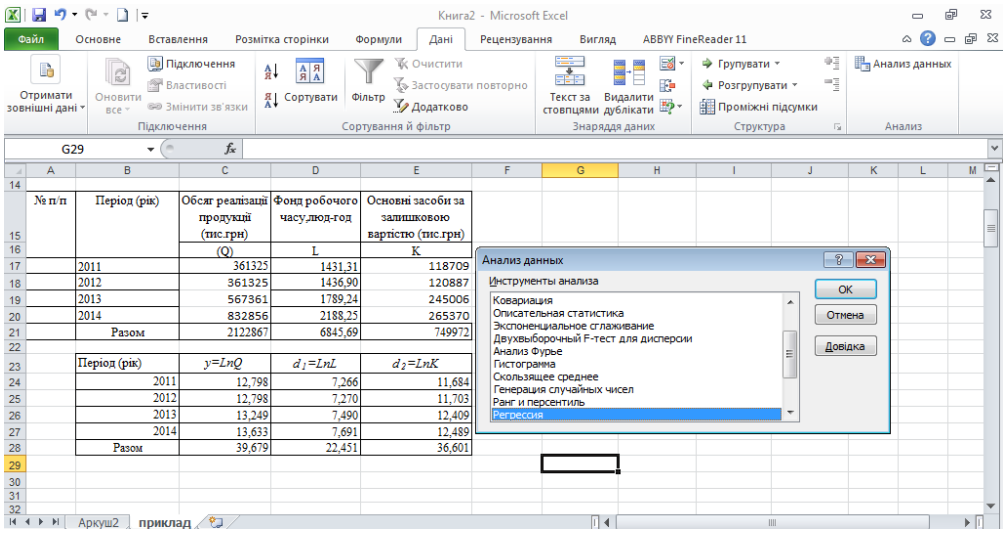

Рис.1 Етапи виконання розрахунків за допомогою процесора Excel

Таблиця 3

Вихідні дані для побудови виробничої функції

Період (рік)	*y=LnQ*	d_1=*LnL*	d_2=*LnK*
2011	12,798	7,266	11,684
2012	12,798	7,270	11,703
2013	13,249	7,490	12,409
2014	13,633	7,691	12,489
Разом	39,679	22,451	36,601

2.2.2.2 Користуючись табличним процесором Excel – процедури РЕГРЕССИЯ визначаємо параметри *b, r, c* (див рис. 2)

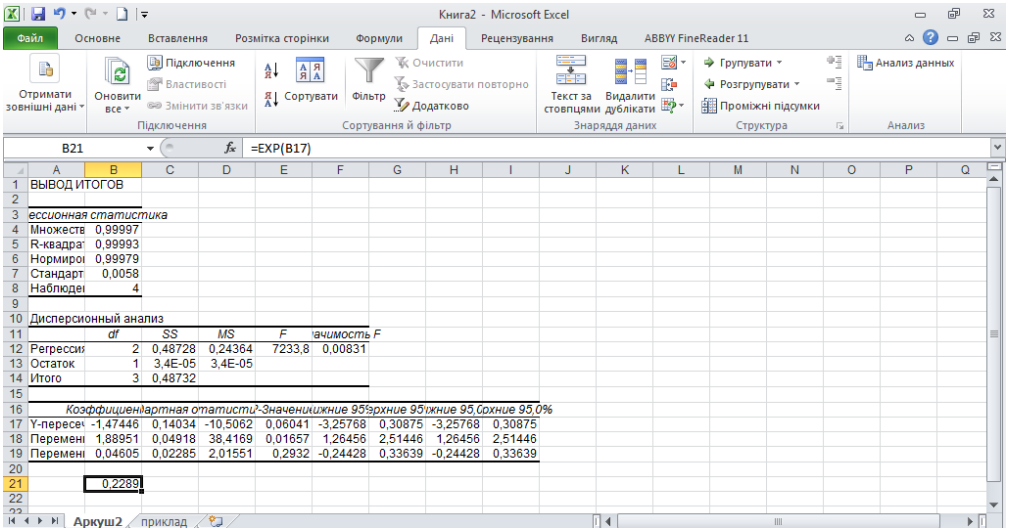

Рис 2. Розрахунок параметрів виробничої функції

Зробивши заміну окремих змінних $y=LnQ$, $b=Lna$, $d_1=LnL$, $d_2=LnK$ отримаємо:

$$Yd=b+rd_1+cd_2 \tag{4}$$

b= -1,47446

Переменная X 1 = r = 1,88951

Переменная X 2 = c = 0,046054

$$\mathbf{Y_d}= -1{,}47446 + 1{,}88951\mathbf{d_1} + 0{,}046054\mathbf{d_2} \tag{5}$$

Параметр α виробничої функції визначено з такого розрахунку:

$$a=e^b\ ; \tag{6}$$

e= EXP(число)= 2,71828182845904

Підставивши значення параметрів (a, r, c), виробнича функція $Q = aL^r K^c$ набуде розрахункового вигляду.

$$a = e^{-1{,}47446}=2{,}7182^{0{,}22890222}$$

$$a=0{,}22890222$$

$$Q=0{,}22890222L^{1{,}88951}K^{0{,}046054} \tag{7}$$

Додаток Д
Взірець бланку титульної сторінки

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
(повне найменування вищого навчального закладу)

(повна назва кафедри)

КУРСОВА РОБОТА

з _____
(назва дисципліни)

на тему: _____

Студента (ки) _____ курсу, групи _____
напряму підготовки _____

спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Керівник: _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Оцінка за національною шкалою _____

Кількість балів: _____ Оцінка ECTS _____

Члени комісії: _____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

_____ _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Тернопіль – 20_ _

Взірець бланку завдання

Міністерство освіти і науки України

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Кафедра _____

Дисципліна _____

Напрям підготовки _____

Курс _____ Група _____ Семестр _____

ЗАВДАННЯ

на курсову роботу

Студентові _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

_____

_____

_____

_____

2. Термін здачі студентом закінченої роботи _____

3. Вихідні дані до роботи _____

_____

_____

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які підлягають розробці) _____

_____

_____

_____

_____

5. Перелік графічного (ілюстративного) матеріалу, якщо передбачено _____

_____

_____

_____

_____

_____

6. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів курсової роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка

Студент _____ _____
(підпис) (прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник роботи _____ _____
(підпис) (вчений ступінь, посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Додаток Ж

Взірець бланку «Баланс» форма 1 та «Звіт про фінансові результати» форма №2

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	
Підприємство		за ЄДРПОУ	
Територія		за КОАТУУ	
Організаційно-правова форма господарювання		за КОПФГ	
Вид економічної діяльності		за КВЕД	
Середня кількість працівників			
Одиниця виміру: тис.грн. без десяткового знака			
Адреса			

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.20_____ р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000			
первісна вартість	1001			
накопичена амортизація	1002			
Незавершені капітальні інвестиції	1005			
Основні засоби:	1010			
первісна вартість	1011			
знос	1012			
Інвестиційна нерухомість:	1015			
первісна вартість	1016			
знос	1017			
Довгострокові біологічні активи:	1020			
первісна вартість	1021			

накопичена амортизація	1022			
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030			
інші фінансові інвестиції	1035			
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040			
Відстрочені податкові активи	1045			
Гудвіл	1050			
Відстрочені аквізиційні витрати	1060			
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065			
Інші необоротні активи	1090			
Усього за розділом I	1095			
II. Оборотні активи				
Запаси	1100			
Виробничі запаси	1101			
Незавершене виробництво	1102			
Готова продукція	1103			
Товари	1104			
Поточні біологічні активи	1110			
Депозити перестрахування	1115			
Векселі одержані	1120			
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125			
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130			
з бюджетом	1135			
у тому числі з податку на прибуток	1136			
з нарахованих доходів	1140			
із внутрішніх розрахунків	1145			
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155			
Поточні фінансові інвестиції	1160			
Гроші та їх еквіваленти	1165			

Готівка	1166			
Рахунки в банках	1167			
Витрати майбутніх періодів	1170			
Частка перестраховика у страхових резервах	1180			
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182			
резервах незароблених премій	1183			
інших страхових резервах	1184			
Інші оборотні активи	1190			
Усього за розділом II	1195			
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200			
Баланс	1300			

Пасив	**Код рядка**	**На початок звітного періоду**	**На кінець звітного періоду**	**На дату переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності**
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400			
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401			
Капітал у дооцінках	1405			
Додатковий капітал	1410			
Емісійний дохід	1411			
Накопичені курсові різниці	1412			
Резервний капітал	1415			
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420			
Неоплачений капітал	1425			
Вилучений капітал	1430			
Інші резерви	1435			
Усього за розділом I	1495			

II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
Відстрочені податкові зобов'язання	1500			
Пенсійні зобов'язання	1505			
Довгострокові кредити банків	1510			
Інші довгострокові зобов'язання	1515			
Довгострокові забезпечення	1520			
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521			
Цільове фінансування	1525			
Благодійна допомога	1526			
Страхові резерви, у тому числі:	1530			
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531			
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532			
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533			
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534			
Інвестиційні контракти;	1535			
Призовий фонд	1540			
Резерв на виплату джек-поту	1545			
Усього за розділом II	1595			
III. Поточні зобов'язання і забезпечення				
Короткострокові кредити банків	1600			
Векселі видані	1605			
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610			
за товари, роботи, послуги	1615			
за розрахунками з бюджетом	1620			
за у тому числі з податку на прибуток	1621			
за розрахунками зі страхування	1625			
за розрахунками з оплати праці	1630			
за одержаними авансами	1635			

за розрахунками з учасниками	1640			
із внутрішніх розрахунків	1645			
за страховою діяльністю	1650			
Поточні забезпечення	1660			
Доходи майбутніх періодів	1665			
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670			
Інші поточні зобов'язання	1690			
Усього за розділом III	1695			
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700			
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800			
Баланс	1900			

			КОДИ
		Дата(рік, місяць, число)	
Підприємство		за ЄДРПОУ	
	(найменування)		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2015 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестрахування	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050		
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090		

Валовий: збиток	2095		
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120		
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2130		
Адміністративні витрати	2130		
Витрати на збут	2150		
Інші операційні витрати	2180		
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190		
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		

Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		
Чистий фінансовий результат: збиток	2355		
II. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	**Код рядка**	**За звітний період**	**За аналогічний період попереднього року**
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		
IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		